

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Гонтарука Ярослава Вікторовича

«Реструктуризація переробних підприємств АПК в умовах глобалізації»,
представлену на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за
спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Актуальність теми дисертації

Сучасні напрями удосконалення діяльності підприємств переробної промисловості АПК потребують розробки системи організаційно-економічних заходів, що базуються на розширенні місткості внутрішнього ринку продукції; збільшенні обсягів виробництва на експорт; підвищенні конкуренто-спроможності вітчизняних товаровиробників. Нині назріла необхідність здійснення організаційних змін у діяльності переробних підприємств АПК, які б сприяли залученню додаткових інвестицій, формуванню інвестиційного та інноваційного потенціалу, удосконаленню управління реструктуризацією підприємств, встановленню високотехнологічних переробних потужностей АПК та забезпеченню їх повного завантаження.

Умови господарювання, що склалися нині, потребують від переробних підприємств АПК обґрунтованого підходу до механізмів реструктуризації підприємств.

Актуальність дисертації Гонтарука Я.В. зумовлена потребою поглиблення теоретико-методичних положень та розробки науково-практичних рекомендацій, спрямованих на удосконалення механізмів реструктуризації підприємств переробної промисловості АПК.

**Зв'язок теми з державними та галузевими науковими програмами,
пріоритетними напрямками розвитку науки**

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Вінницького національного аграрного університету за темами «Дослідження розвитку трансформаційних процесів в аграрній економіці макрорегіону «Поділля» (номер державної реєстрації 0115U001345 12.2015-12.2017 рр.) та «Розробка науково-методичних засад оцінки ефективного управління і розвитку підприємств АПК в глобально-трансформаційних умовах» (номер державної реєстрації 0118U100511, 12.2018-12.2021 рр.) в межах виконання яких автором розроблено науково-методичні підходи та пропозиції щодо розробки механізму здійснення реструктуризації підприємств переробних галузей АПК в умовах глобалізації.

**Ступінь достовірності та обґрунтованості наукових положень, висновків
і результатів, сформованих у дисертації**

Наукові положення, висновки і рекомендації дисертаційної роботи достатньо обґрунтовані, достовірні та впливають із результатів дослідження, базуються на застосуванні загальнонаукових методів пізнання та спеціальних прийомів аналітичних досліджень, вивченні праць вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів із проблем реструктуризації переробних підприємств АПК в умовах глобалізації, законодавчих актів та нормативних матеріалів, наукових праць провідних вітчизняних і зарубіжних науковців, статистичних матеріалів Державної служби статистики України, результатів досліджень наукових установ, довідкової літератури та інших даних офіційних джерел інформації.

В процесі дослідженні автором використовувалися такі методи: абстрактно-логічний і монографічний методи – при обґрунтуванні

теоретичних і методологічних положень реструктуризації переробних підприємств АПК; економіко-статистичний – при оцінці факторів, що впливають на діяльність підприємств; статистичний і монографічний – при розробці напрямків удосконалення діяльності підприємств.

Наукова обґрунтованість положень і результатів дослідження Гонтарука Я.В. також підтверджується апробацією на науково-практичних конференціях, а також повнотою використаної інформації

Дисертаційну роботу позитивно характеризує системність підходу, логічна послідовність і аналіз причинно-наслідкових зв'язків, що дозволило авторові вирішити означені завдання дослідження.

Структура дисертаційної роботи та зміст її основних положень

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Дисертаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 216 стор., у тому числі 53 таблиці, 26 рисунків, 15 додатків на 24 сторінках, список використаних джерел налічує 149 найменувань на 17 стор.

У дисертації запропоновано науково-теоретичні засади реструктуризації підприємств АПК, визначено понятійний зміст та категорійний апарат, досліджені наукові підходи до визначення сутності даного економічного явища.

За результатами аналізу підходів до визначення категорії «реструктуризація» запропоновано трактування, що даний процес пов'язаний із комплексом змін в усіх сферах діяльності підприємства, спрямований на його пристосування до умов зовнішнього середовища.

Визначено, що сучасна структурна політика в сфері АПК повинна

розглядатись, як комплекс державних заходів, котрий має сприяти формуванню та підтримці найбільш прогресивних та ефективних співвідношень та пропорцій в переробній промисловості АПК, і в повній мірі забезпечувати її цілісність, ефективність та стійкість.

Проведений аналіз структурно-динамічної характеристики розвитку переробних підприємств АПК Вінницької області в період системних трансформацій в економіці Вінницької області в цілому й окремо у агропромисловому секторі. Досліджено процес формування певних диспропорцій у розвитку переробної промисловості АПК. Проведено аналіз та показано тенденції розвитку переробної промисловості АПК.

Проаналізовано диференціацію галузей переробної промисловості АПК. Визначено низький рівень конкурентоспроможності малих форм господарювання в даному секторі економіки. Виокремлено низьку забезпеченість кредитними ресурсами та високу частку збиткових підприємств.

Досліджено потужності спиртових заводів області та перспективи створення на їх базі допоміжних виробництв для виробництва біогазу з барди.

Запропоновані напрямки реструктуризації переробних підприємств АПК Вінницької області в умовах глобалізації. Узагальнений зміст стратегії реструктуризації аграрних підприємств, окремі його складові, організаційне моделювання нових форм господарювання в системі АПК на регіональному рівні та технологія стратегічного управління процесами реструктуризації АПК на перспективу. Розроблено алгоритм функціонування малого переробного підприємства з переробки олійних культур на біодизель та шрот. Сформовано пропозиції по розвитку інноваційної діяльності на переробних підприємствах АПК

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Основний науковий здобуток поданої на розгляд дисертаційної роботи, полягає в удосконаленні теоретичних положень, концептуальних, науково-методичних підходів до дослідження питання реструктуризації переробних підприємств АПК, а саме:

1. Розроблено механізм реструктуризації переробних підприємств АПК з використанням страхування фінансових ризиків в умовах регулювання даного процесу Секретаріатом фінансової реструктуризації, що передбачає страхування ризиків як підприємств, що підпадають під реструктуризацію, так і кредиторів, що дасть можливість мінімізувати фінансові ризики та застосувати даний механізм без залучення Секретаріату.

2. Удосконалено підходи до стратегічного планування розвитку переробних підприємств АПК на інноваційно-інвестиційній основі, що включають в себе створення допоміжних виробництв з метою покращення фінансових показників діяльності підприємств переробної сфери АПК та підвищення енергетичної безпеки держави за допомогою створення малих переробних підприємств, енергокооперативів та розробки механізмів формування конкурентних переваг.

3. Удосконалено Стратегію збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2027 року, яку доповнено стратегією розвитку переробної промисловості АПК. Обґрунтовано напрямки розвитку кооперування переробних підприємств з метою збільшення доходів сільського населення, розроблено напрями реструктуризації спиртових та цукрових заводів, що передбачає модернізацію виробничих та управлінських процесів, створення виробництв інноваційної для них продукції – біогазу та біоетанолу.

4. Набула подальшого розвитку інтерпретація категорії «переробні підприємства АПК», що на відміну від існуючих включає в себе підприємства, які займаються виробництвом біогазу, електроенергії з відходів сільського господарства та переробної промисловості АПК, оскільки виробництво здійснюється на сировинній базі агропромислового сектору; інтерпретація категорії «диференціація розвитку галузей», як процесу розвитку підприємств за показниками ефективності використання активів, власного капіталу, трудових ресурсів, ефективності виробництва та можливості створення нових галузей.

5. Розробленні напрями здійснення реформ в державному секторі переробної промисловості АПК через здійснення заходів з реструктуризації на спиртових заводах Вінницької області;

6. Вдосконаленні методичні підходи до оцінки ефективності реструктуризації, що включатимуть окрему оцінку стосовно ступеня впливу при виробничій реструктуризації з метою створення допоміжних виробництв орієнтованих на виробництво альтернативних джерел енергії з врахуванням ступеня зменшення витрат на основне виробництво та зменшення енергетичної залежності галузі.

7. Вдосконалений метод оцінки ефективності реструктуризації підприємств при створенні допоміжних виробництв, суть якого полягає у врахуванні зростання чистого прибутку не лише від нового виду діяльності, але й економічного ефекту для основного виробництва.

8. Запропонована інтерпретація категорії «структурна політика в сфері АПК», як комплекс державних заходів, який має сприяти формуванню та підтримці найбільш прогресивних та ефективних співвідношень та пропорцій в даній галузі, і в повній мірі забезпечувати її цілісність, ефективність та стійкість.

9. Вдосконаленні методи дослідження ефективності господарської діяльності підприємств АПК на основі математичного моделювання, що передбачає визначення впливу кожного окремого фактору на загальну результативність підприємств.

Достовірність положень і висновків, сформульованих у дисертації, підкріплюється посиланнями на відповідні інформаційні джерела – наукові видання, законодавчі та нормативно-правові акти, офіційні дані, а елементи наукової новизни і результати дослідження, винесені на захист, підтверджують відповідність висновків і результатів дисертації вимогам МОН України щодо вагомості їхньої новизни та достовірності.

Повнота відображення результатів дослідження в опублікованих працях і авторефераті

Наукові положення та рекомендації, отримані в ході дослідження у вигляді практичних пропозицій і методичних рекомендацій можуть бути використані органами державного управління на підприємницькому та галузевому рівнях з метою удосконалення механізму функціонування підприємств плодово-овочевої галузі. Більшість положень дисертаційної роботи доведено до рівня методичних рекомендацій, практична реалізація яких сприятиме підвищенню ефективності функціонування підприємств плодово-овочевої галузі.

Основні положення дисертації опубліковані в 32 наукових працях загальним об'ємом 14,73 друк.арк., з них 1 стаття – у науковому виданні, яке індексується у міжнародних наукометричних базах Scopus та Web of Science, 15 – у наукових фахових виданнях, 7 статей – у закордонних виданнях, 8 – у матеріалах наукових конференцій та 1 – у монографії. У публікаціях, виконаних у співавторстві, особистий внесок дисертанта відображено повною

мірою.

У цілому дисертаційна робота відзначається логічністю побудови, завершеністю, обґрунтованістю наукових положень та висновків, сучасним науковим стилем подачі матеріалу. Дисертація містить достатню кількість таблиць, рисунків, які подаються безпосередньо в основній частині дисертації і виносяться в додатки.

Значущість результатів для теорії і практики та їх впровадження

Наукові положення та рекомендації, отримані в ході дослідження у вигляді практичних пропозицій і методичних рекомендацій можуть бути використані органами державного управління на підприємницькому та галузевому рівнях з метою удосконалення механізму функціонування підприємств плодово-овочевої галузі. Більшість положень дисертаційної роботи доведено до рівня методичних рекомендацій, практична реалізація яких сприятиме підвищенню ефективності функціонування підприємств плодово-овочевої галузі.

Науково-методичні та практичні рекомендації знайшли застосування у практичній діяльності Департаменту агропромислового розвитку екології та природних ресурсів Вінницької ОДА (довідка № 01-01-29/807 від 20.04.2016 р.), ПрАТ «СК «Провідна» (довідка № 0201/10-88 від 25.11.2015 р.), ТОВ «Літинський молочний завод» (довідка № 436 від 03.06.2019 р.) та Іллінецької міської ради (довідка № 72 від 20.11.2020 р.).

Теоретичні положення дисертаційної роботи використовуються в навчальному процесі Вінницького національного аграрного університету при викладанні дисциплін «Методологія та організація наукових досліджень», «Менеджмент організацій», «Управління інноваціями» та «Стратегічне управління» (довідка № 12-48-1197 від 31.05.2016 р.).

Оцінка мови і стилю дисертації, відповідність дисертації визначеній спеціальності та вимогам МОН України

Дисертація є самостійно виконаною кваліфікаційною науковою працею. Усі результати дослідження, що містяться в дисертації та виносяться на захист, отримані і сформульовані ним особисто. Робота написана діловою українською мовою, без істотних лексичних і граматичних помилок. Матеріал подано у логічній послідовності, що забезпечує доступність його сприйняття.

Текст дисертації оформлений згідно ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання», за структурою відповідає вимогам МОН України від 12.01.2017 р. Список використаних джерел оформлений згідно з вимогами ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

За своїм фахом спрямуванням дисертація відповідає переліку напрямів дослідження спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Автореферат повністю відображає основні положення, висновки і рекомендації дослідження та є ідентичним з результатами дисертаційної роботи.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Дисертаційні дослідження виконано на достатньому високому рівні, але в той же час є зауваження і дискусійні положення, які можуть бути публічно обговорені під час офіційного захисту:

1. Автором у процесі здійснення аналізу змісту поняття «реструктуризація» (стор. 28-29), окрім підходів вітчизняних дослідників та представників країн СНД доцільно було б також висвітлити напрацювання західних економістів, що дозволило б посилити теоретичну значимість

дослідження дисертанта.

2. При зовнішньоекономічній діяльності підприємств переробної промисловості АПК у п. 2.1 (стор. 74-75) доцільно було б провести дослідження географічної структури експорту для визначення пріоритетів співробітництва з потенційними країнами-експортерами.

3. При обґрунтуванні економічної ефективності переробки барди на біогаз на спиртових заводах Вінницької області п. 2.2 (стор. 95-96) доцільно було б провести дослідження можливого економічного ефекту від подальшого переробки барди на Distillers Dried Grains – концентрат сухої зернової барди.

4. В п. 3.1. автор пропонує використання гліцерину для потреб парфумерної промисловості (с. 130-131, 154-155). Проте, слід було б більш глибоко провести аналіз можливих напрямків використання даного побічного продукту в тому числі, як біопалива.

5. При розробці механізму страхування фінансових ризиків (с. 169-170) визначено ставки страхування за фінансовими ризиками залежно від виду коливаються від 0,3-0,5 % від суми страхування на прикладі Вінницькій Філії ПрАТ «СК «ПРОВІДНА». Проте доцільно було б проаналізувати ставки страхування інших страхових організацій для оцінки конкурентних пропозицій.

Проте вищенаведені зауваження та недоліки не впливають на загальну позитивну оцінку виконаної дисертаційної роботи та не знижують її наукову і практичну цінність.

Відповідність дисертаційної роботи обраній спеціальності та профілю спеціалізованої вченої ради

Дисертація за своїм змістом відповідає спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності),

за якою спеціалізованій вченій раді Д 05.854.03 надано право проводити захист дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Отримані в процесі дослідження наукові результати характеризуються новизною та мають практичну цінність. У результаті виконаної роботи отримало нове вирішення науково-прикладне завдання щодо обґрунтування теоретичних та удосконалення методичних засад реструктуризації переробних підприємств АПК в умовах глобалізації.

Дисертація «Реструктуризація переробних підприємств АПК в умовах глобалізації» є завершеною науково-дослідною працею, яка за своїм змістом і якістю відповідає вимогам до дисертаційних робіт економічного профілю, а саме вимогам п. 9, 11 та 12 діючого «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами). Це дає можливість зробити висновок, що її автор – Гонтарук Ярослав Вікторович, заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук,
доцент кафедри маркетингу та реклами
Вінницького торговельно-економічного
інституту КНТЕУ

Головчук Ю.О.

Особистий підпис
Головчук Ю.О.
ЗАСВІДЧУЮ